

Onderwijs en Examenregeling Cohort 2026

Informatie voor studenten van de opleiding

Pedagogisch Medewerker Kinderopvang
Niveau 3
Leerweg: BBL
Crebonummer kwalificatie: 25696

Cohort 2026-2029 – Pedagogisch Medewerker Kinderopvang

Inhoudsopgave

1. Welkom op MBO Bonaire!	4
2. Algemene informatie	5
2.1 Hoe ziet een MBO opleiding op MBO Bonaire eruit?	5
2.2 Begeleiding op MBO Bonaire	8
3. Opleidingsinformatie	9
3.1 Algemeen opleidingsoverzicht	9
4. Het onderwijsprogramma	11
4.1 Onderwijsprogramma	11
4.2 Lessentabel en uren van jouw opleiding	14
5. Ontwikkelingsgericht toetsplan	16
6. Studieadvies en overgangsadvis	20
6.1 Studieadvies	20
6.2 Overgangsnormen	22
7. Diploma-eisen en examenprogramma	23
7.1 Wettelijke eisen voor het MBO diploma	23
7.2 Examenplan: Overzicht examenonderdelen	24
7.2.1 Beroepsgerichte examenonderdelen	24
7.2.2 Examenonderdelen generieke eisen voor taal en rekenen	27
7.2.3 Onderdelen Loopbaan en Burgerschap	28
7.2.4 Beroepspraktijkvorming (BPV)	29
7.2.5 Keuzedelen	30
8. Belangrijke informatie over examens	32
8.1 Examenreglement	32
8.2 Herkansingen	32
8.3 Aangepaste examinering	32
8.4 Vrijstellingen	32

Cohort 2026-2029 – Ped

nderop

Vastgesteld op 1 augustus 2026

door de examencommissie

namens het Bevoegd Gezag van MBO Bonaire

Cohort 2026-2029 – Pedagogisch Medewerker Kinderopvang

1. Welkom op MBO Bonaire!

Dit is de onderwijs- en examenregeling (OER) van jouw opleiding. Deze OER is leidend voor jouw opleiding op MBO Bonaire. In deze OER vind je zowel algemene informatie over MBO Bonaire als specifieke informatie over jouw opleiding. In de algemene informatie lees je hoe opleidingen op het MBO Bonaire in elkaar zitten, op welke manier jij als student begeleid wordt bij ons en bij wie je terecht kunt met vragen.

In de opleidingsinformatie vind je informatie over het programma van jouw opleiding. Alle leeractiviteiten die er tijdens jouw opleiding worden aangeboden vind je in het onderwijsprogramma, een overzicht van alle toetsen, vind je in het toetsplan en een overzicht van alle examens vind je in het examenplan. In het examenplan staat ook welke examens meetellen voor jouw diploma.

Deze OER blijft jouw hele opleiding geldig. Indien er wijzigingen zijn in deze OER word je op tijd geïnformeerd door de opleiding. De meest actuele versie van de OER van jouw opleiding kun je vinden op www.mbobonaire.com.

2. Algemene informatie

2.1 Hoe ziet een MBO opleiding op MBO Bonaire eruit?

Een MBO opleiding op MBO Bonaire heeft de volgende onderdelen:

- Theorie- en praktijklessen
- Beroepspraktijkvorming (stage)
- Keuzedelen
- Loopbaan en burgerschap
- Nederlands
- Rekenen
- Engels (niet bij alle opleidingen verplicht)
- Andere talen (niet bij alle opleidingen verplicht)

De theorie- en praktijklessen

De lessen op school gaan over de theorie en praktijk van jouw toekomstige beroep. Je krijgt verschillende vakken waarbij je niet alleen uit boeken leert, maar ook oefent in de praktijk. De theorie en de praktijklessen worden gegeven op school, maar vinden ook plaats buiten de school. Je gaat bijvoorbeeld op excursie of krijgt les op een bedrijfslocatie. Voor de meeste vakken moet je ook huiswerk maken en zelfstandig oefenen.

Beroepspraktijkvorming (stage)

De stage is voor het mbo heel belangrijk. Op de stage leer je werken in een bedrijf of organisatie, leren door te doen. Je wordt daarbij geholpen door een begeleider op de stageplek en een begeleider vanuit school. In de BPV-gids van je opleiding vind je alle informatie over jouw BPV.

Keuzedelen

Iedere mbo student volgt ook keuzedelen tijdens de opleiding. Hierin leer je speciale vaardigheden voor jouw beroep. Een keuzedeel kan (deels) op school, in de stage of als huiswerk gegeven worden.

Cohort 2026-2029 – Pedagogisch Medewerker Kinderopvang

Voor jouw opleiding is er een aantal keuzedelen vastgesteld. Het kan ook voorkomen dat jouw opleiding afwijkt van de wettelijke keuzedeelverplichting door tijd te besteden aan onderwijs in het kader van persoonlijke, culturele of levensbeschouwelijke vorming.

In de tabellen bij 4.1 'Het onderwijsprogramma' zie je bij het onderdeel 'Keuzedelen' welke keuzedelen wanneer worden aangeboden en welke keuzes je kunt maken. Bij 7.2.5 vind je de examenplannen voor de keuzedelen, waarin ook alle werkprocessen worden benoemd. Je maakt je keuze aan het begin van het schooljaar.

Je kunt kiezen uit onderstaande combinaties van keuzedelen¹:

A	B	C
1. Ondernemend gedrag K1483	1. Ondernemend gedrag K1483	1. Ondernemend gedrag K1483
2. Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE K1301	2. Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE K1301	2. Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE K1301
3. Specialist baby-ontwikkeling K1266	3. BSO 4 tot 8 jaar K0793	3. BSO 8 tot 12 jaar K0611

Loopbaan en burgerschap (LOB)

Tijdens je opleiding volg je ook loopbaan en burgerschap: je krijgt daarin, net als bij andere vakken lessen, toetsen/opdrachten en het telt mee voor je diploma. Bij loopbaan gaan de lessen over jouw kwaliteiten, motivatie en toekomstwensen, het plannen van je loopbaan, het vinden van een passende baan of een vervolgopleiding en het uitbreiden en onderhouden van je netwerk. Bij burgerschap leer je hoe je actief deel kunt uitmaken van de Bonairiaanse samenleving. Je werkt bij burgerschap aan vier dimensies: politiek-juridisch, economisch, maatschappelijk & sociaal en vitaliteit. Er zijn geen aparte examens, maar je krijgt wel een eindbeoordeling.

Nederlands

In het eerste leerjaar begin je altijd met een test om je niveau te bepalen. Je werkt daarna bij Nederlands aan alle taalvaardigheden (lezen, luisteren, schrijven, spreken, gesprekken voeren) op het niveau dat bij je past. Je krijgt regelmatig oefentoetsen, toetsen voor een beoordeling en verderop in je opleiding maak je ook examens. Het uitgangspunt is dat je op het streefniveau van je opleiding examen doet. Deze staan vermeld in het examenplan.

Rekenen

In het eerste leerjaar begin je altijd met een test om je niveau te bepalen. Je werkt daarna bij Rekenen aan alle vaardigheden uit de vijf domeinen. Je krijgt regelmatig oefentoetsen, toetsen voor een beoordeling en verderop in je opleiding maak je ook examens.

Het uitgangspunt is dat je op het streefniveau van je opleiding examen doet.

Hieronder zie je de vijf **domeinen**, elk op het bijbehorende mbo **niveau** 2, 3 of 4:

- Grootheden en eenheden;
- Oriëntatie in de twee- en driedimensionale wereld;
- Verhoudingen herkennen en gebruiken;
- Procenten gebruiken;
- Omgaan met kwantitatieve informatie.

¹ We proberen met ons aanbod van keuzedelen zo goed mogelijk in te spelen op de behoefte van de arbeidsmarkt en onze studenten. Het aanbod van keuzedelen kan hierdoor gewijzigd worden. Uiteraard wordt je hierover tijdig geïnformeerd door school.

Engels bij opleidingen op niveau 4

Tijdens de lessen werk je aan alle taalvaardigheden (lezen, luisteren, schrijven, spreken, gesprekken voeren). Ook voor Engels krijg je oefentoetsen, toetsen voor een beoordeling en examens.

Beroepsgerichte talen of rekenen

Naast de generieke lessen krijg je soms te maken met beroepsgericht taal of rekenen. Dit verschilt per opleiding. Het kan drie dingen betekenen:

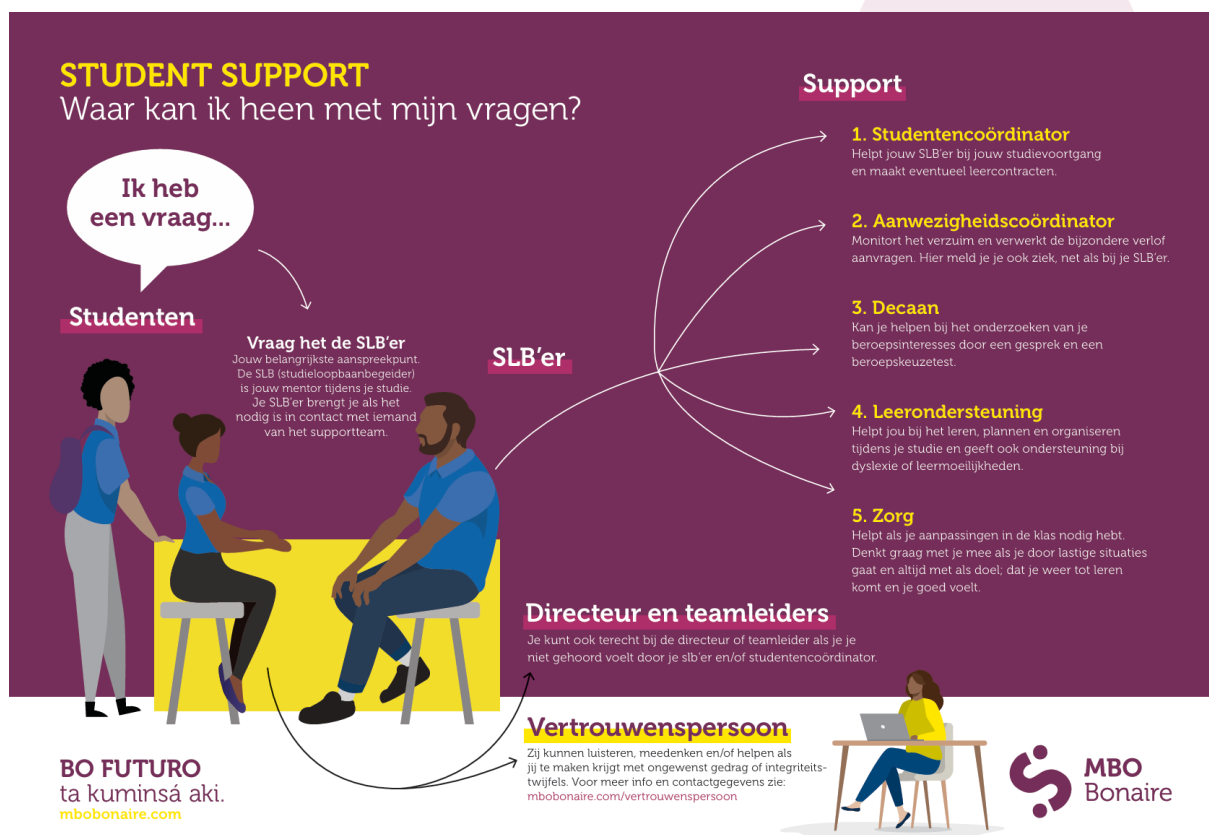
- Een extra taal die je moet leren om je beroep goed te kunnen doen.
- Beroepshandelingen die je in een andere taal moet kunnen uitvoeren.
- Een hoger niveau voor taal en/of rekenen omdat het nodig is voor je beroep.

Leuk, maar hoe zit het nu voor mijn opleiding?

Blader snel door om te ontdekken hoe jouw opleiding in elkaar zit. Wil je weten welke vakken je precies krijgt en hoe de lesuren verdeeld zijn voor jouw opleiding? Dit lees je in Hoofdstuk 4 Het onderwijsprogramma.

2.2 Begeleiding op MBO Bonaire

In de opleiding is er persoonlijke aandacht en begeleiding voor jou. De opleiding en daarmee dus jouw loopbaan begint al bij de intake. Je doorloopt een intake en je krijgt een studieloopbaanbegeleider (SLB'er). De SLB'er is jouw mentor. Hij of zij begeleidt je tijdens je opleiding en kijkt samen met jou steeds opnieuw naar jouw kwaliteiten, je wensen en je mogelijkheden voor persoonlijke en professionele ontwikkeling. Voor studenten die extra ondersteuning nodig hebben, hebben we extra begeleiding. Bijvoorbeeld bij persoonlijke vragen, studievaardigheden of extra ondersteuning bij taal/rekenen. Hiervoor kun je in contact komen met het supportteam. Wat het meest geschikt is voor jou zoeken we samen uit. Bij je SLB'er kun je meer informatie hierover vragen.

3. Opleidingsinformatie

3.1 Algemeen opleidingsoverzicht

In onderstaand schema vind je het algemeen opleidingsoverzicht.

Je vindt hierin onder andere de belangrijkste informatie uit het kwalificatiedossier (in het kwalificatiedossier zijn de eisen voor jouw opleiding landelijk bepaald. Je kunt het hele kwalificatiedossier van jouw opleiding vinden op <http://kwalificaties.s-bb.nl/>.) Afkortingen: B=Basis, P= Profiel, K=Kerntaak, W=Werkproces

Dossier	Pedagogisch werk
Crebocode dossier	23285
Versie dossier	Gewijzigd 2021-2
Kwalificatie	Pedagogisch medewerker kinderopvang
Kwalificatie vanaf	1 augustus 2021
Crebocode kwalificatie	25696

Basisdeel – Kerntaak 1 Begeleiden van kinderen bij hun ontwikkeling	B1-K1-W1 Zorgt voor een veilig pedagogisch klimaat B1-K1-W2 Inventariseert behoeften en wensen van het kind B1-K1-W3 bereidt de uitvoering van activiteiten voor B1-K1-W4 Creëert een verantwoorde en stimulerende speel-/leeromgeving B1-K1-W5 Werkt samen met andere betrokkenen in de omgeving van het kind B1-K1-W6 Volgt en stimuleert de ontwikkeling en leren van het kind B1-K1-W7 Evalueert haar eigen werkzaamheden
---	---

Basisdeel – Kerntaak 2 Werken aan kwaliteit en deskundigheid	B1-K2-W1 Werkt aan de eigen professionele ontwikkeling B1-K2-W2 Werkt aan het bewaken en bevorderen van kwaliteitszorg
--	---

Profieldeel – Kerntaak 1 Opvoeden en ontwikkelen van het kind/ de kinderen in de kinderopvang	P1-K1-W1 Communiceert met de ouders/vervangende opvoeders en het kind P1-K1-W2 Stelt een activiteitenprogramma op P1-K1-W3 Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding en voert het uit P1-K1-W4 Zorgt voor de uitvoering van een (dag)programma P1-K1-W5 Biedt persoonlijke verzorging P1-K1-W6 Draagt zorg voor een hygiënische en gezonde omgeving
---	--

Leerweg:	BBL
Instructietaal:	Nederlands
Studielast:	4800 klokuren (3 jaar)
Instroomrechten:	De instroomrechten voor de opleidingen op MBO Bonaire zijn als volgt: Opleidingen niveau 2: Minimaal diploma VMBO basis of een diploma MBO 1 Opleidingen niveau 3: Minimaal diploma VMBO kader, overgangsbewijs van HAVO 3 naar 4 of diploma MBO niveau 2 met minimaal <i>gemiddeld</i> voldoende op alle onderdelen talen/rekenen op 1F Opleidingen niveau 4: Voor een reguliere niveau 4: Minimaal diploma VMBO kader, overgangsbewijs van HAVO 3 naar 4 of diploma MBO 3 waarbij geldt: niet lager dan 1F op <i>alle</i> onderdelen talen/rekenen Voor een versnelde niveau 4: minimaal <i>gemiddeld</i> voldoende op alle onderdelen talen/rekenen 2F. Aanvullende eis voor aanmelding BBL een arbeidscontract bij een erkende werkplek met gecertificeerde leermeester en minimaal 16 klokuren per week BPV.
Wettelijk kader:	Voor het Middelbaar beroepsonderwijs in Caribisch Nederland geldt de WEB BES.

4. Het onderwijsprogramma

Op MBO Bonaire is het schooljaar verdeeld in 4 lesperiodes van 9 of 10 weken. Tijdens iedere lesperiode krijg je les in verschillende vakken en thema's en/of ga je op stage (BPV.) In het onderwijsprogramma hieronder zie je hoe de opleiding is opgebouwd. En in de lessentabel daarna kun je zien hoeveel uren les er gepland zijn per vak. Het onderwijsprogramma en de lessentabel kunnen tijdens jouw opleiding wijzigen. Indien er een wijziging is wordt je hier tijdig over geïnformeerd.

4.1 Onderwijsprogramma

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Beroepsvakken Kennismaken met de Pedagogisch Medewerker (KMP) Ontwikkelingspsychologie algemeen en Baby (OPI) Huishoudelijke werkzaamheden en het inrichten van de ruimte (HHW) Studievaardigheden (STVP) Expressief talent (EXT) <i>Beeldende vorming</i>	Beroepsvakken Ontwikkelingspsychologie Dreumes en Peuter (OPI) Expressief talent (EXT) <i>Drama</i> Studievaardigheden (STVP) Persoonlijke verzorging (PVZ) Veilig pedagogisch klimaat (VPK) Socialisatie (SOC)	Beroepsvakken Ontwikkelingspsychologie Kleuter, Jong en Oud schoolkind (OPI) Communicatie (COM) <i>Communiceren met begrip Gesprekken en gesprekstechnieken</i> Inventariseren van wensen en behoeften (IWB) Expressief talent (EXT) <i>Muziek/zang/ Dans</i> Praktijktoets 1 (PTT)	Beroepsvakken Ontwikkelingspsychologie Puber, adolescent en volwassene (OPI) Communicatie (COM) <i>Communiceren met kinderen Communiceren met ouders</i> Expressief talent (EXT) <i>Taal Digitale expressie</i> Praktijktoets 1 (PTT)
Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV *Twee avonden Ict workshop	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB/Reflectie BPV Burgerschap

Periode 5	Periode 6	Periode 7	Periode 8
Beroepsvakken Ontwikkeling stimuleren (OWS) <i>Activiteitenprogramma opstellen</i> Spel en spelontwikkeling (SSO) Gezonde leefstijl bij doelgroepen (GLD) <i>Je eigen gezonde leefstijl</i> Examen A	Beroepsvakken Ontwikkeling stimuleren (OWS) <i>Activiteitenprogramma uitvoeren</i> Sport (SPO) Gezonde leefstijl bij doelgroepen (GLD) <i>Gezonde leefstijl voor kinderen</i>	Beroepsvakken Ontwikkeling stimuleren (OWS) <i>WE</i> Het speciale kind (HSK) <i>Opvallend gedrag</i> Plan van aanpak (PVA) <i>Groepsinterventie</i> <i>Individueel plan van aanpak</i> Praktijktoets 2 (PTT) Papiaments in de beroepscontext (PAP)	Beroepsvakken Het speciale kind (HSK) <i>Stoornissen</i> Papiaments in de beroepscontext (PAP) Praktijktoets 3 (PTT) Examen B Papiaments in de beroepscontext
Keuzedelen Ondernemend gedrag	Keuzedelen Ondernemend gedrag	Keuzedelen Ondernemend gedrag <i>WE</i>	Keuzedelen Ondernemend gedrag
Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV

Periode 9	Periode 10	Periode 11	Periode 12
Beroepsvakken Zorgen voor kwaliteit (ZVK) De eigen professionaliteit (DEP) Examen C Papiaments in de beroepscontext (PAP)	Beroepsvakken Praktijktoets 4 (PTT) Intervisie (ITV) Opvoeden en didactiek (PED) Papiaments in de beroepscontext (PAP)	Beroepsvakken Pedagogische visie (PEV) Netwerken (NET) Examen D Papiaments in de beroepscontext (PAP)	Beroepsvakken Verdieping en verrijking op maat (VEV) Papiaments in de beroepscontext (PAP)
Keuzedelen	Keuzedelen	Keuzedelen Babyspecialist óf BSO 4-8 óf BSO 8-12	Keuzedelen
Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV	Generieke vakken Nederlands Rekenen SLB / Reflectie BPV

4.2 Lessentabel en uren van jouw opleiding

Pedagogisch Medewerker BBL												
BBL	Jaar 1 (26-27)				Jaar 2 (27-28)				Jaar 3 (27-28)			
Periode:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Generieke Vakken												
Nederlands	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rekenen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Burgerschap				1								
SLB	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Beroepsgerichte Vakken												
Papiaments in de beroepscontext							2	2	2	2	2	2
Studievaardigheden voor de PM'er (STVP)	1	1										
Ontwikkelingspsychologie (OPI)	1	1	1	1								
Huishoudelijke werkzaamheden en het inrichten van een ruimte (HHW)	1											
Kennismaken met de Pedagogisch Medewerker (KMP)	1											
Socialisatie (SOC)		1										
Communicatie (COM)			2	2								
Persoonlijke verzorging (PVC)		1										
Veilig pedagogisch klimaat (VPK)		1										
Inventariseren van wensen en behoeften (IWB)			1									
Praktijkttoets (PTT)			1	1			1	1		1		
Begeleiding bij examens (BEXA)					1			1	1		1	
Ontwikkeling stimuleren (OWS)					3	3	2					
Spel en spelontwikkeling (SSO)					1							
Gezonde leefstijl bij doelgroepen (GLD)					1	1						
Sport (SPO)						2						
Het speciale kind (HSK)							2	3				
Plan van aanpak (PVA)							1					
Expressief talent (EXT)	2	2	2	2								
Pedagogische visie (PEV)										2		
Pedagogiek en didactiek (PED)											1	
Netwerken (NET)											1	
Eigen professionaliteit (EPT)									2			
Verdieping en verrijking (VEV)												1
Zorgen voor kwaliteit (ZVK)									1			
Intervisie										1		
Reflectie BPV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
BPV (klokuren)	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Keuzedeel 1 Ondernemend gedrag N3/4					1	1	1	1				
Keuzedeel 2 VVE							*					
Keuzedeel 3 Babyspecialist/BSO4-8/BSO8-12											2	
Aantal weken	9	10	9	9	9	10	9	9	9	10	9	9
Generieke vakken per week	5	5	5	6	5	5	5	5	5	5	5	5
Beroepsgerichte vakken per week	7	8	8	7	7	7	9	8	7	7	6	4
Keuzedelen	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	2	0
Totaal lesuren per week	12	13	13	13	13	13	15	14	12	12	13	9
Totaal (klokuren) BPV per week	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Totaal lesuren per periode	108	130	117	117	117	130	135	126	108	120	117	81
Totaal klokuren per periode	81	98	88	88	88	98	101	95	81	90	88	61
Opleidingsjaar	1	2	3									
Begeleide uren op school (BOT)	354	381	320									
BPV	610	610	610									
Totaal begeleide uren	964	991	930									
Onbegeleide uren (Zelfstandig)	636	609	671									
Totaal per jaar	1600	1600	1600									
Totaal opleiding	4800											

*VVE wordt getoetst en geëxamineerd als keuzedeel binnen het vak Ontwikkeling stimuleren (OWS) in periode 6

Om je diploma te behalen moet je voldoende uren maken op school en op de stage en daarnaast doe je regelmatig huiswerk. In de tabel zie je daarom het totaal aantal uren voor jouw opleiding.

BOT: dit is de begeleide onderwijstijd op school (uren voor lessen, toetsen, examens)
BPV: dit is de tijd voor de verschillende stages
Zelfstandig: dit is de tijd die je zelfstandig besteedt aan huiswerk en leren.
Totaal: dit is alle tijd van BOT, BPV en zelfstandig werken bij elkaar opgeteld.

Cohort 2026-2029 – Pedagogisch Medewerker Kinderopvang

5. Ontwikkelingsgericht toetsplan

Iedere periode krijg je een of meerdere toetsen die horen bij de vakken waarin je les krijgt. De resultaten die je behaalt voor deze toetsen wegen mee voor de overgang naar het volgende leerjaar en bereiden je voor op de examens. Hieronder zie je per leerjaar welke toetsen je krijgt en wat de weging is voor de overgang naar het volgende leerjaar.

Toetsplan leerjaar 1,2 en 3								
Vak	Periode	Naam toets	Toetsvorm	Duur	Locatie	Weging	Resultaat	herkenbaar
AGO	1	Huishoudelijke werkzaamheden en het inrichten van de ruimte	Praktijk	P1	School/BPV	1	OVG	Ja
	1	Kennismaking met de pedagogisch medewerker	Theorie/praktijk	P1	School / BPV	1	B/NB	Ja
	2	Socialisatie	verslag	P1	School	1	OVG	Ja
	2	Persoonlijke verzorging	Praktijk	P2	School	1	OVG	Ja
	2	Veilig pedagogisch klimaat	Theorie/praktijk	P2	School	1	OVG	Ja
	3	Inventariseren van wensen en behoeften	Praktijk	P3	School	1	OVG	Ja
	5	Spel en spelontwikkeling	Theorie/praktijk	P5	School / BPV	1	OVG	Ja
	6	Sport	Praktijk	P6	School / BPV	1	OVG	Ja
	7	Plan van aanpak	Theorie/praktijk	P7	School / BPV	1	OVG	Ja
	9	Zorgen voor kwaliteit	Theorie/praktijk	P9	School / BPV	1	OVG	Ja
	9	De eigen professionaliteit	Theorie/praktijk	P9	School / BPV	1	OVG	Ja
	10	Opvoeden en didactiek	Theorie/praktijk	P10	School / BPV	1	OVG	Ja
	10	Intervisie	Theorie/praktijk	P10	School / BPV	1	OVG	Ja
	11	Pedagogische visie	Theorie/praktijk	P11	School/BPV	1	OVG	Ja
	11	Netwerken	Theorie/praktijk	P11	School / BPV	1	OVG	Ja
STVP	1	Studievaardigheden voor de PM'er	Voortgang	P1	School	1	B/NB	Ja
	2	Studievaardigheden voor de PM'er	Toets	P2	School	1	B/NB	Ja
COM	3	Communiceren met begrip Gesprekken en gesprekstechnieken	Theorie/praktijk	P3	School / BPV	1	OVG	Ja
	4	Communiceren met kinderen en ouders	Theorie/praktijk	P4	School / BPV	1	OVG	Ja
EXT	1	Expressief talent: Beeldende vorming	Theorie/praktijk	P1	School	1	OVG	Ja
	2	Expressief talent: Drama	Theorie/praktijk	P2	School	1	OVG	Ja

	3	Expressief talent: Dans	Theorie/ praktijk	P2	School	1	OVG	Ja
	3	Expressief talent: Muziek/zang	Theorie/ praktijk	P3	School	1	OVG	Ja
	4	Expressief talent: Taal	Theorie/ praktijk	P4	School	1	OVG	Ja
	4	Expressief talent: Digitale expressie	Theorie/ praktijk	P4	School	1	OVG	Ja
OPI	1	Ontwikkelingspsychologie: Algemeen en Baby	Digitaal	60 min	School / BPV	1	Cijfer	Ja
	2	Ontwikkelingspsychologie: Dreumes en Peuter	Digitaal	60 min	School / BPV	1	Cijfer	Ja
	3	Ontwikkelingspsychologie: Kleuter en Schoolkind	Digitaal	60 min.	School / BPV	1	Cijfer	Ja
	4	Ontwikkelingspsychologie: Puber, adolescent en volwassene	Digitaal	60 min.	School / BPV	1	Cijfer	Ja
OWS	5	Ontwikkeling stimuleren: Activiteitenprogramma opstellen	Theorie/ praktijk	P5	School / BPV	1	OVG	Ja
	6	Ontwikkeling stimuleren: Activiteitenprogramma uitvoeren	Theorie/ praktijk	P6	School / BPV	1	OVG	Ja
	7	Ontwikkeling stimuleren: VVE	Theorie/ praktijk	P7	School / BPV	1	OVG	Ja
GLD	5	Gezonde leefstijl: je eigen gezonde leefstijl	Theorie/ praktijk	P5	School / BPV	1	OVG	Ja
	6	Gezonde leefstijl: Gezonde leefstijl bij kinderen	Theorie/ praktijk	P6	School / BPV	1	OVG	Ja
HSK	7	Het speciale kind: opvallend gedrag	Theorie/ praktijk	P7	School / BPV	1	OVG	Ja
	8	Het speciale kind: Stoornissen	Theorie/ praktijk	P8	School / BPV	1	OVG	Ja
PTT	4	Praktijktoets 1: Veilig pedagogisch klimaat	Praktijk	P3/4	BPV	1	OVG	Ja
	7	Praktijktoets 2: Ontwikkeling stimuleren	Praktijk	P7	BPV	1	OVG	Ja
	8	Praktijktoets 3: Ontwikkelplan	Praktijk	P8	BPV	1	OVG	Ja
	10	Praktijktoets 4: Eigen professionaliteit	Praktijk	P10	BPV	1	OVG	Ja
NED	1	Luisteren	Schriftelijk	50 min	School	1	Cijfer	Ja
	2	Lezen	Schriftelijk	50 min	School	1	Cijfer	Ja
	2	Taalverzorging	Schriftelijk	50 min	School	1	Cijfer	Ja
	3	Schrijven	Opdracht	90 min	School	1	Cijfer	Ja
	4	Spreken	Opdracht	20 min	School	1	Cijfer	Ja
	4	Gemiddelde periode 1 tot en met 4						
	5	Luisteren	Schriftelijk	50 min	School	1	Cijfer	Ja
	6	Lezen	Schriftelijk	50 min	School	1	Cijfer	Ja

	6	Taalverzorging	Schriftelijk	50 min	School	1	Cijfer	Ja
	7	Schrijven	Opdracht	90 min	School	1	Cijfer	Ja
	8	Gespreken	Opdracht	20 min	School	1	Cijfer	Ja
	8	Gemiddelde periode 5 tot en met 8						
BUR	4	Blok BBL	Schriftelijk	P4	School	1	B/NB	Ja
K-OND	5	Persoonlijke ontwikkeling	Voortgang	9 wkn	School	1	OVG	Ja
	5	Samenleving	Voortgang	9 wkn	School	1	OVG	Ja
	6	Initiatief	Voortgang	9 wkn	School	1	OVG	Ja
	6	Voortouw nemen	Voortgang	9 wkn	School	1	OVG	Ja
	7	Creativiteit	Voortgang	9 wkn	School	1	OVG	Ja
	7	Plannen uitvoeren	Voortgang	9 wkn	School	1	OVG	Ja
K-BS* K-BSO4-8* K-BSO8-12*	11	Specialist baby-ontwikkeling	Praktijk	P11	School/B PV	1	B/NB	Ja
	11	BSO 4 tot 8 jaar	Praktijk	P11	School/B PV	1	B/NB	Ja
	11	BSO 8 tot 12 jaar	Praktijk	P11	School/B PV	1	B/NB	Ja
PAP	7	Ortografia	Schriftelijk	90 min	School	1	Cijfer	Ja
	8	Skirbi	Schriftelijk	90 min	School	1	Cijfer	Ja
	9	Skucha/Lesa	Schriftelijk	90 min	School	1	Cijfer	Ja
	10	Hiba Komershashon	Mondeling	20 min	School	1	Cijfer	Ja
	11	Papia	Mondeling	20 min	School	1	Cijfer	Ja
	12	Papia	Mondeling	20 min	School	1	Cijfer	Ja
REK	2	Ondersteunende vaardigheden	Digitaal	45 min	School	1	Cijfer	Ja
	3	Toets Verhoudingen	Digitaal	45 min	School	1	Cijfer	Ja
	4	Toets Procenten	Digitaal	45 min	School	1	Cijfer	Ja
	6	Toets Groot- en eenheden	Digitaal	45 min	School	1	Cijfer	Ja
	7	Toets 2D en 3D	Digitaal	45 min.	School	1	Cijfer	Ja
	9	Toets Omgaan kwant. info	Digitaal	45 min	School	1	Cijfer	Ja
SLB	1	Voortgang	Praktijk	P1	School	1	OVG	Ja
	2	Studieadvies	Praktijk	P2	School	1	N/V/P	Ja
	3	Voortgang	Praktijk	P3	School	1	OVG	Ja

	4	Studieadvies	Praktijk	P4	School	1	N/V/P	Ja
	4	Portfolio leerjaar 1	Praktijk	P4	School	1	V/NV	Ja
	5	Voortgang	Praktijk	P5	School	1	OVG	Ja
	6	Voortgang	Praktijk	P6	School	1	OVG	Ja
	7	Voortgang	Praktijk	P7	School	1	OVG	Ja
	8	Voortgang	Praktijk	P8	School	1	OVG	Ja
	8	Portfolio leerjaar 2	Praktijk	P8	School	1	V/NV	Ja
	9	Voortgang	Praktijk	P9	School	1	OVG	Ja
	10	Voortgang	Praktijk	P10	School	1	OVG	Ja
	11	Voortgang	Praktijk	P11	School	1	OVG	Ja
	12	Voortgang	Praktijk	P12	School	1	OVG	Ja
BPV	12	Portfolio leerjaar 3	Praktijk	P12	School	1	V/NV	Ja
	4	BPV1	Praktijk	37 wk	School	1	B/NB	Ja
	8	BPV2	Praktijk	37 wk	School	1	B/NB	Ja
	12	BPV3	Praktijk	37 wk	School	1	B/NB	Ja

*Opmerking bij de keuzedelen: Student maakt keuze tussen K-BSO4-8, K-BSO8-12 en K-SB.
Alle studenten doen OND en VVE

6. Studieadvies en overgangsadvies

6.1 Studieadvies

In het eerste leerjaar krijg je 2x een studieadvies¹ (na periode 2 en na periode 4)². Het docententeam kijkt hierbij naar jouw **resultaten**, je **aanwezigheid**, je **inzet** en **beroepshouding** op school en in het leerbedrijf.

Positief studieadvies (GROEN)

Als het goed gaat op school krijg je een positief studieadvies. De docenten vertrouwen erop dat je goed aan het werk bent om jouw diploma te kunnen halen.

Een positief studieadvies krijg je als...

- je beroepsgerichte vakken gemiddeld voldoende zijn
- je generieke vakken (de talen, rekenen, loopbaan en burgerschap) gemiddeld voldoende zijn
- je aanwezigheid op school en stage voldoende is (ten minste 80% aanwezig)
- je inzet en beroepshouding op school en/of stage goed zijn

Voorwaardelijk studieadvies (GEEL)

Gaat het niet allemaal goed, dan kun je een waarschuwing krijgen. Er worden dan afspraken met je gemaakt om te verbeteren, omdat je anders het diploma mogelijk niet gaat halen. Waar nodig kun je ook extra ondersteuning krijgen, zoals bijvoorbeeld bijles of hulp bij het plannen van je schoolwerk.

Een voorwaardelijk studieadvies krijg je als één of meerdere van onderstaande punten van toepassing zijn:

- als je beroepsgerichte vakken gemiddeld onvoldoende zijn
- als je generieke vakken gemiddeld onvoldoende zijn
- als je aanwezigheid op school en stage onvoldoende is (minder dan 80% aanwezig)
- als je inzet en beroepshouding op school en/of stage onvoldoende zijn

Negatief studieadvies (ROOD)

Lukt het na je voorwaardelijk studieadvies niet om te verbeteren, dan kan je uiteindelijk ook een bindend negatief studieadvies krijgen. De school kan dan besluiten dat je met de opleiding moet stoppen.

Een negatief studieadvies krijg je als één of meerdere van onderstaande punten van toepassing zijn:

- als je al eerder een voorwaardelijk studieadvies hebt gekregen
- als één of meerdere afspraken die met jou gemaakt zijn niet zijn nagekomen
- als het resultaat van je beroepsgerichte *en/of* generieke vakken onvoldoende blijft³
- als je aanwezigheid op school en stage onvoldoende blijft (<80%)
- als je inzet en beroepshouding op school en/of stage onvoldoende blijft

Onderstaande aspecten worden meegenomen in de besluitvorming:

- je voldoet aan één of meerdere van bovenstaande criteria.
- je persoonlijke omstandigheden.
- je bent besproken in het docententeam en het docententeam is gezamenlijk tot bovenstaande conclusie gekomen.
- er zijn meerdere begeleidingsmomenten aangeboden.
- je hebt ten minste 6 weken verbeteringstermijn gehad.

¹**LET OP!** Dit zijn richtlijnen. De school mag afwijken van deze richtlijnen indien er onderbouwing is.

²De school kan ten alle tijden ervoor kiezen om eerder een studieadvies te geven als daar aanleiding voor is.

³ Bij de generieke vakken wordt er rekening mee gehouden of je op de streefniveau werkt of niet.

6.2 Overgangsnormen

De opleiding heeft bepaald wat de overgangsnormen zijn om door te kunnen stromen naar het volgende leerjaar. De overgangsnormen voor jouw opleiding staan hieronder beschreven.

Overgang leerjaar 1 naar leerjaar 2:

Beroepsvakken:

- Kennismaken met beroep en De pedagogisch medewerker behaald
- Theorietoetsen Ontwikkelingspsychologie jaar 1 behaald met gemiddeld een 5,5 of hoger
- Praktijktoets 1 Veilig pedagogisch klimaat behaald
- Expressief talent 4 van de 6 talenten voldoende
- BPV behaald

Generiek:

Talen & Rekenen: minimaal gemiddeld 5,5

- Dit betreft een gemiddelde van alle vakken
Wanneer een niveau 3-student werkt op Nederlands 3F geldt een minimaal gemiddelde van 5,0
- Burgerschap: behaald

Aanwezigheid:

Minimaal 80% aanwezigheid

Overgang leerjaar 2 naar leerjaar 3:

Beroepsvakken:

- Praktijktoets 2: Ontwikkeling stimuleren & praktijktoets 3: Plan van aanpak behaald
- Examen A & B behaald
- BPV behaald

Generiek:

Talen & Rekenen: minimaal gemiddeld 5,5

- Dit betreft een gemiddelde van alle vakken
Wanneer een niveau 3-student werkt op Nederlands 3F geldt een minimaal gemiddelde van 5,0
- Ondernemend Gedag: behaald

Aanwezigheid:

Minimaal 80% aanwezigheid

Wanneer een student niet voldoet aan een overgangsnorm wordt de student een bespreekgeval. De opleiding bepaalt dan of de student alsnog kan overgaan of niet. Wanneer een student aan meer dan één norm niet voldoet, wordt de student in principe niet bevorderd naar het volgende leerjaar.

7. Diploma-eisen en examenprogramma

Je vindt hieronder de diploma-eisen en op de volgende pagina's het examenprogramma dat hierbij hoort.

7.1 Wettelijke eisen voor het MBO diploma

Om in aanmerking te komen voor het MBO diploma moet je voldoen aan alle 'kwalificatie-eisen.' Dit zijn wettelijke eisen. Maar wat betekenen die wettelijke eisen nu concreet voor jouw opleiding? Wanneer heb jij je diploma behaald?

	Onderdeel	Beslisregel/bewijzen
1	Beroepsgerichte eisen	<i>Alle kerntaken zijn met een voldoende of goed afgerond (compensatie is niet mogelijk).</i>
2	Generieke taal- en rekenvaardigheden*	<i>Voor Nederlands heb je de examens van de 5 deelvaardigheden afgelegd. Voor Engels heb je de examens van de 5 deelvaardigheden afgelegd. Voor Rekenen heb je het examen (of de deexamens) voor de 5 rekendomeinen afgelegd.</i>
3	Loopbaan en Burgerschap	<i>Je hebt voldaan aan de inspanningseisen van de opleiding.</i>
4	Beroepspraktijkvorming (BPV)	<i>Alle gelopen stages tijdens je opleiding zijn afgesloten met 'behaald'.</i>
5	Keuzedelen	<i>Van elk gevolgd keuzedeel heb je het examen afgelegd.</i>

**Voor deze generieke vaardigheden doe je de examens op het streefniveau zoals vermeld in het examenplan. Blijkt tijdens de opleiding dat dit streefniveau niet haalbaar is, volg je een leertraject op een lager niveau.*

7.2 Examenplan: Overzicht examenonderdelen

Het examenprogramma van jouw opleiding vind je hieronder.

7.2.1 Beroepsgerichte examenonderdelen

Examenplan Beroepsgericht									
Code	Examenvorm	Kerntaak	Exameninhoud - Werkprocessen - Vakkennis & vaardigheden	Periode afname	Duur examen	Plaats afname	Resultaat	Weging	Minimaal te behalen voor diplomering
26PM3-A PW-PM-B1-K1-W1 PW-PM-B1-K1-W4 PW-PM-B1-K1-W5 PW-PM-P1-K1-W4 PW-PM-P1-K1-W5 PW-PM-P1-K1-W6	Praktijkexamen	B1-K1 P1-K1	Veilig pedagogisch klimaat Gedragsbeoordeling B1-K1-W1: Gedurende 3 uren van een dag een groep van minimaal vier kinderen begeleiden binnen het normale dagritme Gedragsbeoordeling B1-K1-W5: Werkoverleg van maximaal 30 minuten waarbij op een professionele manier over de verdeling van taken, werkzaamheden en werkwijze wordt afgestemd met collega's Gedragsbeoordeling P1-K1-W5: Gedurende 60 minuten persoonlijke verzorging bieden aan een kind. Gedragsbeoordeling P1-K1-W4: Uitvoering van een dagprogramma gedurende 2 klokuren Gedragsbeoordeling P1-K1-W6: Gedurende 60 minuten samen met 2 kinderen en een collega huishoudelijke werkzaamheden uitvoeren. Gedragsbeoordeling B1-K1-W4: Examengesprek van maximaal 30 minuten over het opzetten van een stimulerende speel-/leeromgeving voor vier kinderen.	5	Tijdspad: 4 weken Beoordeling op locatie: 4 klokuren Werkoverleg: 30 minuten Examengesprek: 30 minuten	BPV/school	OVG	Zie vaststelling	V

26PM3-B PW-PM-B1-K1-W3 PW-PM-B1-K1-W6 PW-PM-B1-K1-W7 PW-PM-P1-K1-W2	Praktijkexamen	B1-K1 P1-K1	Ontwikkeling stimuleren Productbeoordeling B1-K1-W3: Uitgewerkt voorstel activiteitenplan voor twee kinderen met 4 activiteiten. Gedragsbeoordeling B1-K1-W6: Examengesprek van maximaal 30 minuten over het uitvoeren van ontwikkelingsgerichte activiteiten met twee kinderen die in dezelfde ontwikkelingsfase zitten Gedragsbeoordeling B1-K1-W7: Evaluatiegesprek met leidinggevende van maximaal 30 minuten over werkzaamheden tijdens het uitvoeren van activiteiten Gedragsbeoordeling P1-K1-W2: Examengesprek van maximaal 30 minuten over het uitvoeren van het activiteitenprogramma met drie kinderen	8	Tijdspad: 4 weken Examengesprekken: 60 minuten Evaluatiegesprek: 30 minuten	BPV/ School	OVG	Zie vaststelling	V
26PM3-C PW-PM-B1-K1-W2 PW-PM-P1-K1-W1 PW-PM-P1-K1-W3	Praktijkexamen	P2-K1 B1-K1	Plan van aanpak Productbeoordeling B1-K1-W2: Rapportage van inventarisatie van de wensen en behoeften van één kind Gedragsbeoordeling P1-K1-W1: Beroepsgesprek met ouders of vervangende opvoeder waarin welbevinden en ontwikkeling van het kind wordt besproken Gedragsbeoordeling P1-K1-W3: Examengesprek over theorie en beroepseisen die zijn toegepast tijdens de ontwikkeling en uitvoering van een plan van aanpak met een kind	9	Tijdspad: 4 weken Beroepsgesprek: 15 minuten Examengesprek: 30 minuten	BPV	OVG	Zie vaststelling	V
26PM3-D PW-PM-B1-K2-W1 PW-PM-B1-K2-W2	Praktijkexamen	B1-K2	Eigen professionaliteit Gedragsbeoordeling B1-K2-W1: - Een presentatie over actuele ontwikkelingen op maatschappelijk, technologisch en vakinhoudelijke thema's binnen de sector en over stappen binnen eigen professionele ontwikkeling.	11	Tijdspad: 4 weken Beroepspresentatie: 60 minuten	BPV	OVG	Zie vaststelling	V

			- Discussie met minimaal 3 collega's over het pedagogisch beleid of het veiligheids-/gezondheidsbeleid, beroepstaken of werkzaamheden.								
			Productbeoordeling B1-K2-W2: Verbetervoorstel voor gesignaleerde verbeterpunten in de kwaliteit van beroepstaken, werkzaamheden en dienstverlening binnen de organisatie.								

Kerntaak	Werkproces	Code examen	Naam examen	Periode afname	Resultaat	Cesuur eindresultaat
B1-K1	W1	25PM3-A	Veilig pedagogisch klimaat	5	O/V/G	V = minimaal 7 x 'V' G = minimaal 5 x 'G' en 2 x 'V'
	W2	25PM3-C	Plan van aanpak	9	O/V/G	
	W3	25PM3-B	Ontwikkeling stimuleren	8	O/V/G	
	W4	25PM3-A	Veilig pedagogisch klimaat	5	O/V/G	
	W5	25PM3-A	Veilig pedagogisch klimaat	5	O/V/G	
	W6	25PM3-B	Ontwikkeling stimuleren	8	O/V/G	
	W7	25PM3-B	Ontwikkeling stimuleren	8	O/V/G	
B1-K2	W1	25PM3-D	Eigen professionaliteit	11	O/V/G	V = minimaal 2 x 'V' G = minimaal 2 x 'G'
	W2	25PM3-D	Eigen professionaliteit	11	O/V/G	
P1-K1	W1	25PM3-C	Plan van aanpak	9	O/V/G	V = minimaal 6 x 'V' G = minimaal 4 x 'G' en 2 x 'V'
	W2	25PM3-C	Plan van aanpak	9	O/V/G	
	W3	25PM3-B	Ontwikkeling stimuleren	8	O/V/G	
	W4	25PM3-A	Veilig pedagogisch klimaat	5	O/V/G	
	W5	25PM3-A	Veilig pedagogisch klimaat	5	O/V/G	
	W6	25PM3-A	Veilig pedagogisch klimaat	5	O/V/G	

7.2.2 Examenonderdelen generieke eisen voor taal en rekenen

Examenplan Nederlands										
Naam Examen	Examenvorm	Vaardigheid	Niveau	Periode afname	Duur examen	Plaats afname	Resultaat + weging (1 decimaal)		Eind- resultaat	Minimaal te behalen voor diplomering
Nederlands Lezen/Luisteren 2F	Centraal examen	Lezen & Luisteren	2F	Vanaf P9	90 minuten	MBO Bonaire	cijfer 1x		cijfer (geheel cijfer)	1.0
Nederlands Schrijven 2F	Instellingsexamen	Schrijven	2F	Vanaf P9	90 minuten	MBO Bonaire	cijfer 1x	cijfer 1x		
Nederlands Spreken 2F	Instellingsexamen	Spreken	2F	Vanaf P9	10 minuten	MBO Bonaire	cijfer 1x			
Nederlands Gesprekken 2F	Instellingsexamen	Gesprekken voeren	2F	Vanaf P9	15 minuten	MBO Bonaire	cijfer 1x			

Examenplan Rekenen									
Naam Examen	Examenvorm	Vaardigheid	Niveau	Periode afname	Duur examen	Plaats afname	Eindresultaat (geheel cijfer)		Minimaal te behalen voor diplomering
Rekenen niveau 3	Instellingsexamen	-Grootheden en eenheden -De twee-en driedimensionale wereld -Verhoudingen herkennen en gebruiken -Procenten gebruiken -Omgaan met kwantitatieve informatie	MBO3	Vanaf P9	120 min	MBO Bonaire	Cijfer		1,0

7.2.3 Onderdelen Loopbaan en Burgerschap

Examenplan Loopbaan en Burgerschap (Burgerschap is niet ingedeeld per dimensie, maar bij elk blok hoort een overkoepelend thema. Binnen elk thema komt meerdere dimensies aan bod)						
Code	Dimensies	Bewijsstuk	Periode afname	Plaats afname	Resultaat	Minimaal te behalen voor diplomering
26LPB	Eindgesprek Loopbaan 'De reflecterende beroepsbeoefenaar'	Bewijs eindgesprek Portfolio Zelfportret	12	School	Voldaan/ Niet Voldaan	Voldaan
26BUR-1	Blok BBL	Bewijs afronding blok BBL	4	School	Voldaan/ Niet Voldaan	Voldaan

7.2.4 Beroepspraktijkvorming (BPV)

Examenplan Beroepspraktijkvorming						
BPV Onderdeel	Beschrijving van het BPV Onderdeel	Periode	Duur	Manier van beoordelen	Resultaat	Minimaal te behalen voor diplomering
BPV-1	Een veilig pedagogisch klimaat B1-K1-W1 Zorgt voor een veilig pedagogisch klimaat B1-K1-W2 Inventariseert behoeften en wensen van het kind B1-K1-W4 Creëert een verantwoorde en stimulerende speel- /leeromgeving P1-K1-W4 Zorgt voor de uitvoering van een (dag)programma P1-K1-W5 Biedt persoonlijke verzorging P1-K1-W6 Draagt zorg voor een hygiënische en gezonde omgeving	P1-4, 2 dg p/w	610 uur	Voldoende voor: werkprocessen, beroepshouding, opdrachten, gemaakte uren, getekende POK	Behaald / Niet Behaald	Behaald
BPV-2	Opvoeden en ontwikkeling van kinderen bij de kinderopvang B1-K1-W3 Bereidt de uitvoering van activiteiten voor B1-K1-W6 Volgt en stimuleert de ontwikkeling en leren van het kind P1-K1-W2 Stelt een activiteitenprogramma op P1-K1-W4 Zorgt voor uitvoering van een (dag)programma B1-K1-W7 Evalueert haar eigen werkzaamheden B1-K1-W5 Werkt samen met andere betrokkenen in de omgeving van het kind P1-K1-W1 Communiceert met de ouders/vervangende opvoeders en het kind P1-K1-W3 Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding en voert het uit	P5-8, 2 dg p/w	610 uur	Voldoende voor: werkprocessen, beroepshouding, opdrachten, gemaakte uren, getekende POK	Behaald / Niet Behaald	Behaald
BPV-3	Professionele ontwikkeling B1-K2-W1 Werkt aan de eigen professionele ontwikkeling B1-K2-W2 Werkt aan het bewaken en bevorderen van kwaliteitszorg.	P9-12, 2 dg p/w	610 uur	Voldoende voor: werkprocessen, beroepshouding, opdrachten, gemaakte uren, getekende POK	Behaald / Niet Behaald	Behaald

7.2.5 Keuzedelen

Examenplan Keuzedelen							
Code	Examenvorm	Exameninhoud / Werkprocessen	Periode afname	Duur examen	Plaats afname	Resultaat	Minimaal te behalen voor diplomering
K1483	1. Verslag/Vlog 2. Eindgesprek	Ondernemend Gedrag D1-K1: Toont ondernemend gedrag - D1-K1-W1 Onderzoekt het eigen ondernemend gedrag in een bepaalde omgeving - D1-K1-W2 Onderzoekt kansen en mogelijkheden voor ondernemend gedrag - D1-K1-W3 Past ondernemend gedrag toe met ontwikkelingsgerichte en/of veranderingsgerichte initiatieven	8	90 minuten Onderdeel -1: 60 min -2: 30 min	MBO Bonaire	OVG	O
K1301	Proeve	Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE D1-K1: Werkt ontwikkelingsgericht in de voor- en/of vroegschoolse educatie - D1-K1-W1: Oriënteert zich op de situatie en achtergrond van de voor- en/of vroegschoolse educatie - D1-K1-W2: Grijpt en creëert kansen voor ontwikkeling - D1-K1-W3: Volgt de ontwikkeling en legt deze vast - D1-K1-W4: Werkt aan ouderbetrokkenheid	8	Voorbereidende opdracht 6 weken & oudergesprek 30 minuten	BPV	OVG	O
De student kiest één van onderstaande keuzedelen:							
K1266	Proeve	Specialist baby-ontwikkeling D1-K1: Werkt op ontwikkelingsgerichte wijze met baby's - D1-K1-W1 Volgt en stimuleert de ontwikkeling van de baby	11-12	Examenperiode: 2 weken Examenduur: 30 minuten	BPV/School	OVG	O
K0793	Proeve	BSO 4 tot 8 jaar D1-K1: Aanbieden van BSO aan kinderen van 4 tot 8 jaar	11-12	Examenperiode: 2 weken Examenduur:	BPV/School	OVG	O

				ur: 20 minuten			
K0611	Proeve	BSO 8 tot 12 jaar D1-K1: Aanbieden van BSO aan kinderen van 8 tot 12 jaar	11-12	Examenp eriode: 4 dagen Examend uur: 20 minuten	BPV/Sch ool	OVG	O

8. Belangrijke informatie over examens

8.1 Examenreglement

Iedere opleiding heeft regels voor het onderwijs en de examens. Het examenreglement van MBO Bonaire kun je vinden op de website (onder 'Praktisch'). Daarin staat bijvoorbeeld hoe lang het duurt voordat je de uitslag van een examen krijgt, of wat je moet doen als je het niet eens bent met de uitslag. Ook regels over herkansingen, vrijstellingen of aangepaste examens vind je daar. De korte uitleg staat hieronder.

8.2 Herkansingen

Op het MBO Bonaire doe je op geplande momenten examens. Je hebt recht op één herkansing na het eerste examen. Als je ingeschreven staat als extraneus (een student die geen onderwijs volgt maar alleen examens doet) heb je geen recht op een herkansing na een examen. Een extra herkansing aanvragen kan alleen als er sprake was van overmacht. Het aanvragen van een extra herkansing doe je bij de examencommissie (EC).

8.3 Aangepaste examinering

Het MBO Bonaire biedt studenten de mogelijkheid om op een aangepaste manier te examineren. Dit kan bijvoorbeeld als je dyslexie hebt. De EC kan dan beslissen om een aanpassing te doen. Je kunt dan denken aan een examen met grotere letters of een verlenging van de examenduur. Voor alle aanpassingen geldt dat de student deze aanvraagt bij de EC.

8.4 Vrijstellingen

Heb je in een eerdere opleiding al een examenonderdeel behaald dat aansluit bij je huidige opleiding? Dan kun je zelf een vrijstelling aanvragen bij de Examencommissie. Je levert daarbij de bewijsstukken aan die nodig zijn om je aanvraag te beoordelen. In het vrijstellingenbeleid behorend bij het examenreglement van MBO Bonaire (<https://mbobonaire.com/praktisch/>) lees je voor welke examenonderdelen je vrijstelling kunt aanvragen, hoe de aanvraag verloopt en op basis waarvan de Examencommissie je aanvraag beoordeelt. De Examencommissie neemt het besluit over je aanvraag. Krijg je vrijstelling voor een examenonderdeel? Dan betekent dit niet automatisch dat je ook vrijstelling krijgt voor het bijbehorende onderwijs.